

ارزیابی نقش میانجی ویژگی‌های سازمانی در ارتباط بین فرایند بودجه‌بندی و عملکرد مالی در سازمان تأمین اجتماعی (مطالعه موردی: اداره کل غرب تهران)

سحر ناز حیدری فریدنی^۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۸/۱۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۱۱/۳۰

چکیده

هدف: سازمان‌ها، به مثابه یکی از بارزترین مشخصه‌های جوامع امروزی با سرعتی شگفت‌انگیز در حال تغییر و تحول هستند و در نظام کنونی ارتقای عملکرد، یکی از اهداف عمده هر سازمان زنده و فعال محسوب می‌گردد. بنابراین بررسی متغیرهای اثرگذار بر آن می‌تواند به نحو شایانی راهنمای مدیران در بهبود سازمان باشد. در این تحقیق به دنبال ارزیابی نقش میانجی ویژگی‌های سازمانی در ارتباط بین فرایند بودجه‌بندی و عملکرد مالی در تأمین اجتماعی (مطالعه موردی: اداره کل غرب تهران) هستیم.

روش: این تحقیق از حیث نوع و ماهیت، تحقیقی توصیفی-تحلیلی و از نظر هدف، از نوع تحقیقات کاربردی است. روش جمع‌آوری اطلاعات نیز میدانی و پیمایشی (با استفاده از پرسشنامه) و از نوع فرضیه آزمایشی است. در این تحقیق، مدل معرفی شده با استفاده از نمونه‌ای ۱۶۵ تایی و با استفاده از روش حداقل مربعات جزئی (PLS) مورد آزمون قرار گرفته است.

یافته‌ها: یافته‌ها بیانگر تأثیر مثبت معنادار فرایند بودجه‌بندی بر عملکرد مالی سازمان به صورت مستقیم و غیرمستقیم (از طریق ویژگی‌های سازمانی) است. همچنین ویژگی‌های سازمانی نیز تأثیر معناداری بر عملکرد مالی دارد.

نتیجه: این پژوهش برای مدیران این حقیقت را روشن می‌سازد که آنها با سرمایه‌گذاری بر روی فرایند بودجه‌بندی، نه تنها ضرر نمی‌کنند، بلکه به یک مزیت رقابتی از طریق بهبود عملکرد مالی نیز دست می‌یابند.

واژگان کلیدی: بودجه‌بندی، عملکرد مالی، تأمین اجتماعی، میانجی.

بودجه برنامه مالی است که برای یک سال مالی تهیه و حاوی پیش‌بینی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و برآورد هزینه‌ها برای انجام عملیاتی است که منجر به نیل به سیاست‌ها و هدف‌های سازمان می‌شود. دشمن‌زیری و همکاران، (۱۳۹۶). بودجه یک ابزار مدیریتی برای طراحی فعالیت‌های آینده مدیریت است که شامل برآورد فروش، هزینه‌ها، تولید و غیره می‌باشد. کامائو^۱ و همکاران (۲۰۱۷). بودجه‌بندی برای مشخص کردن نتایج مورد انتظار کسب و کار و خطوط عملیاتی ممکن که در آینده باید برای دستیابی به این نتایج پیموده شود، انجام می‌شود. لامب^۲ (۲۰۱۴).

برقراری یک سیستم بودجه‌ریزی و روش صحیح اجرای آن برای دوام و بقای سازمان‌ها و همچنین بهبود عملکرد آنها حیاتی است. امروزه بودجه‌ریزی به صورت ابزاری حیاتی برای مدیریت صحیح بخش دولتی و خصوصی به شمار می‌آید. آگاهی مدیران و تصمیم‌سازان سطوح خرد و کلان از شیوه‌های نوین بودجه‌ریزی، افزون بر استفاده عقلایی از منابع و تخصیص بهینه آن، بستری مناسب برای رشد و کارایی در دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی و خصوصی را فراهم می‌سازد و علاوه بر ارتقای کارایی، از اسراف و تبذیر اموال جلوگیری نموده و توزیع عادلانه و مطلوب منابع ملی را به دنبال خواهد داشت. ذاکری و اعتباریان (۱۳۹۳).

بودجه، استانداردهای عملکرد سازمانی را برای هدایت کوشش‌ها و فعالیت‌ها در کسب و کار تأمین می‌کند. کیمونگوی^۳ و همکاران، (۲۰۱۵). عملکرد سازمانی^۴ مهم‌ترین معیار سنجش موفقیت یک سازمان است که تحت تأثیر عوامل متعددی قرار می‌گیرد در میان شاخص‌های عملکردی، عملکرد مالی از اهمیت بسزایی برخوردار است. عملکرد مالی تقریباً برای بیشتر سازمان‌ها، به ویژه سازمان‌های خصوصی غایت و هدف اصلی است و یکی از معیارهای مهم در ارزیابی موفقیت فعالیت‌ها و عملکرد سازمان‌ها به حساب می‌آید. عملکرد بهتر در محیط بیرونی تأثیر مثبت و معناداری بر بهبود و توسعه عملکرد مالی شرکت‌ها دارد. باش و هافمن^۵ (۲۰۱۱).

ویژگی‌های سازمانی نیز از جمله عوامل مهمی به شمار می‌روند که می‌توانند در تشریح علل مؤثر بر افزایش یا کاهش عملکرد سازمانی به کار روند. ابودهو^۶ و همکاران (۲۰۱۳). در جمعیت‌شناسی سازمان‌ها مهم‌ترین ویژگی‌های تشریح‌کننده علل صعود یا افول سازمانی، اندازه و سن سازمان هستند. از دیگر ویژگی‌های تأثیرگذار بر عملکرد سازمانی می‌توان به نوع صنعت، سبک رهبری، پراکندگی

1- Kamau
2- Lambe
3- Kimunguyi
4- Organizational Performance
5- Busch & Hoffmann
6- Abudho

جغرافیایی، ریسک‌پذیری و... اشاره کرد. نبوی و همکاران (۱۳۹۲).

در سال‌های اخیر با توجه نوسانات و تحریم‌ها و... کشور، عملکرد مالی سازمان تأمین اجتماعی با نوساناتی همراه شده است. به علاوه در این سازمان تهیه و تصویب بودجه برای هر دوره مالی توان قابل توجهی از نیروهای کارشناسی سازمان‌ها را به خود اختصاص می‌دهد و این امر بر عملکرد مالی این شرکت تأثیرگذار بوده است. پرسش مدیران این شرکت این است که چه اقداماتی می‌تواند عملکرد مالی مناسب‌تری را برای شرکتشان رقم بزند. لذا این تحقیق با نگاهی نوآورانه در پی ارائه مدلی برای ارزیابی نقش میانجی ویژگی‌های سازمانی در ارتباط بین فرایند بودجه‌بندی و عملکرد مالی است. در این راستا سؤال اصلی تحقیق این است که آیا فرایند بودجه‌بندی بر عملکرد مالی با توجه به نقش میانجی ویژگی‌های سازمانی تأثیرگذار است؟

◀ مبانی نظری تحقیق

بودجه عبارت است از برنامه عملیات بر حسب مقادیر و برای یک دوره معین از زمان. به طور کلی بودجه‌ها دو نقش اصلی دارند: یکی اینکه مجوز خرج‌اند؛ به این معنا که به مدیران اجازه می‌دهند که در قسمت‌های سازمان خود مقادیری از هزینه را به حساب بگذارند و دیگر اینکه عامل مقایسه عملکرد جاری‌اند؛ مانند معیاری که می‌توان عملیات جاری را با آن کنترل کرد. این دو نقش در سیستم برنامه‌ریزی و کنترل بودجه‌ای در هم می‌آمیزد؛ دو ابزاری که برای بقای هر سازمانی حیاتی است. برنامه‌ریزی عملیات سازمان، این اطمینان را می‌دهد که سازمان در مسیر درست قرار دارد. کارکنان سازمان هم هدف‌های معینی دارند که باید به آن برسند. در نبود برنامه رسمی، سازمان در مسیر مناسبی قرار نمی‌گیرد، مدیران هم از هدف‌ها و مسئولیت‌های خود آگاهی نمی‌یابند، ضمن اینکه هیچ‌کدام از تناسب عملیات خود با دیگر مدیران سازمان، ارزیابی درستی نخواهند داشت. اسکارتل^۱، (۲۰۰۵). مراحل بودجه‌بندی با تنظیم برنامه متوقف نمی‌شود. با این کار، سازمان در مسیر درست قرار گرفته است، ولی مسئولیت مدیران این است که برای اطمینان از ادامه درست راه، به عملیات کنترلی هم اقدام کنند.

فرایند بودجه‌بندی

بودجه‌بندی را فرایند تخصیص منابع محدود به نیازهای نامحدود می‌دانند. مجموع کوشش‌هایی که صرف تدوین و تخصیص منابع می‌شود، به منظور حداکثر استفاده از منابعی است که معمولاً در حد کفایت نبوده و در اصطلاح اقتصادی کمیاب هستند. جوردن و هاگبرت^۲ (۲۰۰۵)؛ بنابراین در راه رسیدن به اهداف مطلوب ضروری است به شیوه‌ای از هر یک از منابع محدود استفاده گردد که در تبدیل کل منابع به پول بتوان گفت

1- Scarlett

2- Jordan & Hackbart

با حداقل هزینه، حداکثر استفاده به عمل آمده است. مقدم، (۱۳۹۶).

بودجه‌ریزی به مفهوم پیش‌بینی بودجه است. بنابراین هدف اصلی در بودجه‌ریزی پیش‌بینی برای وضعیتی است که اتفاق نیفتاده است و با توجه به اطلاعات و آمار موجود قابل ارزیابی است. وارو و وانجیرا^۱، (۲۰۱۳). از آنجا که بودجه امکان تخصیص منابع محدود را بر اساس اولویت‌های برنامه‌ریزی شده فراهم می‌کند، برای سازمان‌ها بسیار بااهمیت است. ایرج پور و ترابی نیا، (۱۳۹۲). بودجه، ابزار مناسبی است برای تخصیص بهینه منابع محدود که از هر منبعی به چه میزان و در کجا استفاده شود (محمد و علی^۲، (۲۰۱۳).

ساختارها و فرایندهای تشکیل‌دهنده بودجه‌بندی باید بتوانند این هدف‌ها را برآورده سازند: ۱. اطمینان از نظم مالی، کنترل، مسئولیت‌پذیری و ثبات مالی، ۲. اطمینان از اینکه منابع بودجه به سمت برنامه‌هایی با بیشترین بازده عمومی سوق داده شده‌اند، ۳. سوق دادن برنامه‌ها به سمت کارآمدترین استفاده از منابع تخصیص‌یافته و ۴. ارائه اطلاعات شفاف به عموم مردم در خصوص برنامه‌ها و منابع مالی. میکسل و مولینز، (۲۰۱۱).

بودجه‌ریزی در ایران، به رغم جایگاه ممتاز برنامه‌ریزی و اهمیتی که بودجه در تهیه و اجرای برنامه‌های سازمانی دارد، ابزاری کارآمد نیست. خداداد حسینی و همکاران، (۱۳۹۰). فرایند تهیه و اجرای بودجه در نیم قرن گذشته به مسئله مسئله‌ای پیچیده و دشوار در مدیریت بخش عمومی و خصوصی مبدل شده است که پیامدهای نامطلوب و رو به فزونی خود را بر سازمان‌ها تحمیل می‌کند. تاناس^۳، (۲۰۱۳).

عملکرد مالی

عملکرد شرکت، یک مفهوم چندبعدی که وضعیت شرکت را با توجه به رقبا در نظر می‌گیرد. یک دیدگاه جامع از عملکرد شرکت هر دو بعد مالی (سود، رشد) و غیرمالی (کارایی، خلاقیت، رضایت مشتری) را در نظر می‌گیرد. لویز و مرنو^۴، (۲۰۱۱: ۴۰۵). عملکرد سازمانی شاخصی است که چگونگی تحقق اهداف یک سازمان یا مؤسسه را اندازه‌گیری می‌کند. هو^۵، (۲۰۰۸). عملکرد سازمانی، مفهومی گسترده است که آنچه را شرکت تولید می‌کند و نیز حوزه‌هایی که با آنها در تعامل است، را در بر می‌گیرد. به عبارت دیگر، عملکرد سازمانی عبارت است از دستیابی به اهداف سازمانی و یا اجتماعی یا فرارفتن از آنها و انجام مسئولیت‌هایی که سازمان بر عهده دارد. یو و راماناتان^۶، (۲۰۱۵).

- 1- Warue & Wanjira
- 2- Mohamed & Ali
- 3- Tanase
- 4- Lopez & mereno
- 5- Ho
- 6- Scarlett

عملکرد مالی درجه یا میزانی است که سازمان به هدف‌های مالی سهام‌داران در راستای افزایش ثروت آنان نائل می‌آید. خداداد حسینی و همکاران، (۱۳۸۵). مشخص است که عملکرد مالی شرکت‌ها رابطه مثبت و خطی با اقدامات و فرایندهای مثبت انجام‌شده سازمان دارد. دلماس^۱ و همکاران، (۲۰۱۳). عملکرد مالی تقریباً برای بیشتر سازمان‌ها، خاصه سازمان‌های خصوصی غایت و هدف اصلی است و یکی از معیارهای مهم در ارزیابی موفقیت فعالیت‌ها و عملکرد سازمان‌ها به حساب می‌آید. عملکرد بهتر در محیط بیرونی، تأثیر مثبت و معناداری بر بهبود و توسعه عملکرد مالی شرکت‌ها دارد. باش و هافمن^۲، (۲۰۱۱).

در بودجه‌سازمانی تعیین می‌شود که به هر فعالیتی در سازمان چه میزان منابع مالی باید اختصاص داد و این امر می‌تواند بر عملکرد مالی سازمان تأثیرگذار باشد. سیلوا و جایاماها^۳، (۲۰۱۲). بهبود عملکرد مالی سازمان‌ها، نیروی عظیم هم‌افزایی ایجاد می‌کند که این نیروها می‌تواند پشتیبان برنامه رشد و توسعه و ایجاد فرصت‌های تعالی سازمانی شود. کاستوپولوسا^۴ و همکاران، (۲۰۱۱). در جدول ذیل به برخی از مطالعات صورت گرفته در موضوع تحقیق اشاره شده است.

جدول شماره ۱) خلاصه برخی از مطالعات صورت گرفته در خصوص موضوع تحقیق

تحقیقات داخلی			
ردیف	محققین	سال	موضوع
۱	ریحانی و همکاران	۱۳۹۶	بررسی و تحلیل استراتژیک چالش‌های استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی مورد مطالعه: شرکت آب و فاضلاب مشهد
۲	خردیار و لطفی شیخ رضی	۱۳۹۶	بررسی چالش‌های پیش روی به‌کارگیری بودجه‌ریزی عملیاتی در بخش عمومی
۳	ضیائی بیگدلی و همکاران	۱۳۹۴	بررسی تأثیر بودجه‌ریزی عملیاتی بر عملکرد مالی شهرداری‌ها مطالعه موردی: شهرداری‌های غرب استان مازندران
۴	پیرایش و نوری	۱۳۹۳	بررسی نقش بودجه‌بندی عملیاتی در بهبود عملکرد سازمان‌های دولتی
۵	زینالی و همکاران	۱۳۹۳	بررسی تأثیر سیستم بودجه‌ریزی عملیاتی بر عملکرد بانک کشاورزی با استفاده از مدل BSC

تحقیقات داخلی			
ردیف	محققین	سال	موضوع
۶	راعی و همکاران	۱۳۹۲	عوامل موثر بر انتخاب روش‌های بودجه‌بندی سرمایه‌ای در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران
۷	اعتمادی و دیان‌تی دیلمی	۱۳۸۸	بررسی آثار فرهنگ سازمانی، مشارکت در بودجه‌بندی و سیستم‌های حسابداری مدیریت بر عملکرد مدیران
تحقیقات خارجی			
۸	گاچوکا و همکاران	۲۰۱۸	بررسی نقش تعدیلگر ویژگی‌های سازمانی در رابطه بین فرآیند بودجه‌بندی و عملکرد کلیساها در کنیا
۹	آرنولد و آرتز	۲۰۱۸	استفاده از بودجه واحد یا بودجه جداگانه برای برنامه‌ریزی و ارزیابی عملکرد
۱۰	حسن	۲۰۱۳	بررسی تکنیک‌های بودجه‌ریزی سرمایه‌ای که توسط شرکت‌های تولیدی کوچک استفاده می‌شود
۱۱	کینگ و همکاران	۲۰۱۰	بررسی شیوه‌های بودجه‌ریزی و عملکرد در کسب‌وکارهای درمانی کوچک
۱۲	فرو و همکاران	۲۰۱۰	انطباق انعطاف‌پذیری بودجه با کنترل بودجه‌ای

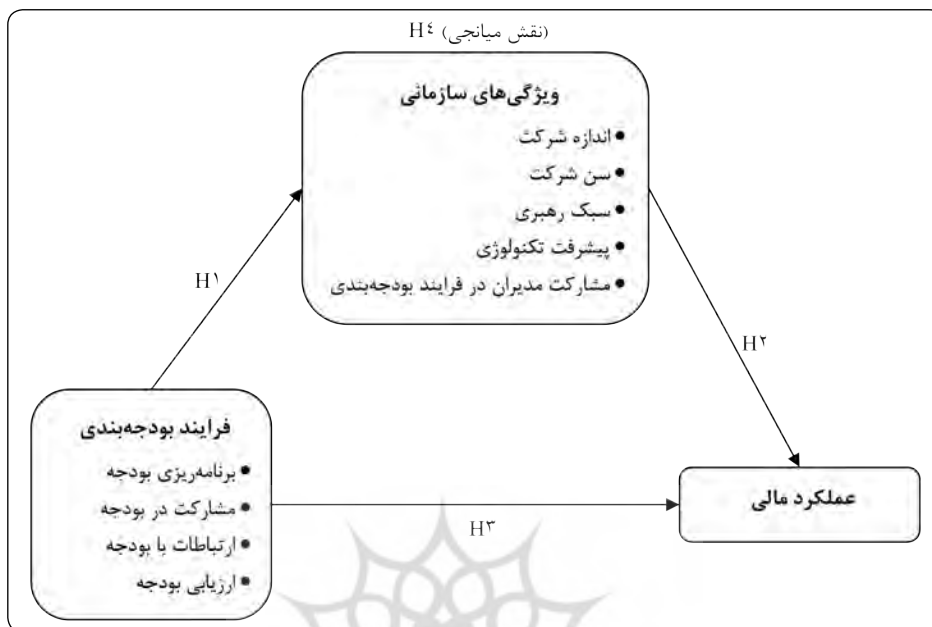
با توجه به پیشینه تحقیق در شکل (۱) مدل مفهومی پژوهش با الگو گرفتن از مدل گاچوکا^۱ و همکاران (۲۰۱۸) ارائه شده است.

این مدل مفهومی دارای دو دیدگاه است: اول، دیدگاه فرآیند بودجه‌بندی شامل اندازه‌گیری ویژگی‌های فرایند بودجه‌بندی است که بر عملکرد تأثیر می‌گذارد و ایجاد ارتباط بین روند بودجه‌بندی و عملکرد سازمان. این ویژگی‌ها شامل برنامه‌ریزی بودجه، مشارکت، ارتباطات و ارزیابی بودجه که برای ارزیابی روند بودجه در این مطالعه مورد استفاده قرار گرفته‌اند. ویژگی‌های بودجه در مطالعات قبلی مانند جایاماها^۲ (۲۰۱۲) مورد بررسی قرار گرفته و ارتباط آن با عملکرد سازمان تأیید شده است.

دیدگاه دوم، ویژگی‌های سازمانی به مثابه متغیر میانجی است. انتظار می‌رود که ویژگی‌های سازمانی بر رابطه بین فرایند بودجه‌بندی و عملکرد مالی تأثیر بگذارد. این ویژگی‌ها شامل اندازه، سن، سبک رهبری، تکنولوژی و مشارکت مدیران در فرایند بودجه‌بندی است. این ویژگی‌ها در مطالعات قبلی مانند وارو و وانجیرا^۳ (۲۰۱۳) بررسی شده‌اند.

- 1- Gachoka
- 2- Jayamaha
- 3- Warue & Wanjira

شکل شماره ۱) مدل مفهومی پژوهش (بر گرفته از مطالعه گاجو کا و همکاران، ۲۰۱۸)

روش تحقیق

بر اساس هدف، پژوهش‌ها به پژوهش‌های بنیادی و کاربردی تقسیم می‌شوند. پژوهش‌های کاربردی، پژوهشی است که با استفاده از نتایج تحقیقات بنیادی به منظور بهبود و به‌کمال‌رساندن رفتارها، روش‌ها، ابزارها، وسایل، تولیدات، ساختارها و الگوهای مورد استفاده جوامع انسانی انجام می‌شود. حافظ‌نیا، (۱۳۸۹). از آنجاکه هدف این پژوهش کمک به مدیران سازمان تأمین اجتماعی برای بهبود عملکرد مالی سازمانشان است، در نتیجه این تحقیق از لحاظ هدف، کاربردی محسوب می‌شود.

معیار دیگر این تحقیق، ماهیت تحقیق است. ماهیت تحقیق در چند دسته توضیح داده می‌شود که این تحقیق در این تقسیم‌بندی، توصیفی-تحلیلی و از نوع فرضیه‌آزمایی است. در این نوع تحقیق، پژوهشگر افزون بر تصویرسازی آنچه هست، به تشریح و تبیین دلایل چگونه‌بودن و چرایی وضعیت مسئله و ابعاد آن می‌پردازد.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق مدیران و کارکنان سازمان تأمین اجتماعی (اداره کل غرب تهران) است که تعداد این افراد ۲۷۰ نفر است.

روش نمونه‌گیری

در این تحقیق از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده می‌شود. در نمونه‌گیری طبقه‌ای،

واحدهای جامعه مورد مطالعه در طبقه‌هایی که از نظر صفت متغیر همگن‌تر هستند، گروه بندی می‌شوند. به این ترتیب تغییرات در درون گروه‌ها حداقل می‌شود. معمولاً برای طبقه‌بندی واحدهای جامعه، متغیری به عنوان ملاک در نظر گرفته می‌شود که با صفت متغیر مورد مطالعه بستگی داشته باشد. در این تحقیق نمونه‌گیری در دو طبقه مدیران و کارکنان صورت می‌پذیرد.

نمونه آماری

با توجه به تعداد جامعه آماری که ۲۷۰ نفر است و بر اساس جدول مورگان، تعداد حداقل حجم نمونه برابر ۱۵۹ نفر تعیین شد. اما با توجه به اینکه که ممکن است تعدادی از پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده داده‌های ناهمگون و غیرقابل اعتماد داشته باشند و تعداد زیادی از افراد از پر نمودن پرسشنامه اجتناب می‌کنند، پرسشنامه میان ۲۰۰ نفر توزیع شد که تعداد ۱۸۲ پرسشنامه جمع‌آوری شد، اما ۱۷ پرسشنامه داده‌های ناموزون و گم‌شده زیادی داشت که در نهایت ۱۶۵ پرسشنامه صحیح به مرحله تحلیل رسید.

روش گردآوری اطلاعات

در مورد گردآوری اطلاعات برای بررسی پیشینه تحقیق و مبانی نظری و ادبیات موضوع از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است. این کار با مطالعه مقالات داخلی و لاتین، پایان‌نامه‌ها و کتب مختلف صورت گرفته و محقق برای تأمین بخش نظری و تئوریک مطالعات خود از این منابع بهره برده است. همچنین در قسمت اصلی تحقیق از روش میدانی بهره برده شده که با استفاده از پرسشنامه بود. برای بررسی پایایی ابزار تحقیق از «ضریب آلفای کرونباخ» بهره گرفته شده است. مقدار بحرانی این ضریب برابر با ۰٫۷ است. برای سنجش روایی متغیرهای نیز از آزمون متوسط واریانس استخراج شده بهره گرفته شده است. فرنل و لاکلر مقدار بحرانی ۰٫۴ را برای این ضریب پیشنهاد کرده‌اند. آذر و همکاران، (۱۳۹۱). مقدار آلفای کرونباخ و متوسط واریانس استخراج‌شده برای هریک از متغیرهای پژوهش محاسبه شد که پایایی به‌دست آمده برای ابزار تحقیق بیانگر پایایی و روایی مناسب ابزار است.

سازه‌ها	آلفای کرونباخ	ضریب ترکیبی	AVE
سن سازمان	۱,۰۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰
ارزیابی بودجه	۰,۷۲۷۴۲۶	۰,۸۲۹۲۲۶	۰,۵۴۹۶۲۸
ارتباطات با بودجه	۰,۷۱۰۱۰۸	۰,۸۲۱۳۳۱	۰,۵۳۵۷۹۰
عملکرد مالی	۰,۷۵۱۳۷۹	۰,۸۵۷۶۵۱	۰,۶۶۷۶۵۷
سبک رهبری	۰,۸۰۱۳۵۰	۰,۸۶۳۲۸۶	۰,۵۶۰۵۴۸
مشارکت مدیران	۰,۸۷۹۴۳۷	۰,۹۰۳۷۵۲	۰,۵۱۲۷۱۱

سازه‌ها	آلفای کرونباخ	ضریب ترکیبی	AVE
مشارکت در بودجه	۰,۷۷۲۷۶۵	۰,۸۵۴۴۸۰	۰,۵۹۵۶۴۳
برنامه ریزی بودجه	۰,۷۶۳۴۸۹	۰,۸۴۰۴۰۷	۰,۵۱۶۰۵۲
اندازه سازمان	۱,۰۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰	۱,۰۰۰۰۰۰
پیشرفت تکنولوژی	۰,۷۱۰۶۳۰	۰,۸۲۲۳۵۹	۰,۵۳۹۳۹۰

یافته‌ها

در این بخش نخست به بررسی مشخصه‌های جمعیت‌شناختی نمونه آماری و سپس به تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده پرداخته خواهد شد.

آمار توصیفی

در این بخش، مشخصات خبرگان در ابعاد جنسیت، سن، سطح تحصیلات و سابقه کاری بررسی شده است. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آمار توصیفی نمونه تحقیق به صورت زیر است:

جدول شماره ۳) آمار توصیفی نمونه آماری

ردیف	سن	تحصیلات	سابقه کاری	جنسیت
۱	کمتر از ۳۰ سال: ۴۳	کاردانی و کمتر: ۱۴	۰ تا ۵ سال: ۴۶	مرد: ۱۲۳
۲	۳۰ تا ۳۵ سال: ۵۶	کارشناسی: ۹۸	۵ تا ۱۰ سال: ۶۳	
۳	۳۵ تا ۴۵ سال: ۳۹	کارشناسی ارشد: ۵۲	۱۰ تا ۱۵ سال: ۳۱	زن: ۴۲
۴	بیشتر از ۴۵ سال: ۲۷	دکتری: ۱	بیشتر از ۱۵ سال: ۲۵	

آمار استنباطی

در این تحقیق برای آزمون فرضیات از معادلات ساختاری مبتنی بر واریانس با استفاده از روش حداقل مربعات جزئی استفاده می‌شود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS و Smart-PLS استفاده شده است. مدل‌سازی معادلات ساختاری یکی از روش‌های آماری است که ابزاری برای بررسی ارتباط میان چندین متغیر در یک مدل را فراهم می‌سازد. یک مدل معادلات ساختاری از دو مؤلفه تشکیل شده است: یک مدل ساختاری که ساختار علی بین متغیرهای پنهان را مشخص می‌کند و یک مدل اندازه‌گیری که روابطی بین متغیرهای پنهان و متغیرهای مشاهده‌شده را تعریف می‌کند. هوشنگی و همکاران، (۲۰۱۶).

بررسی برازش بخش کلی

در مدل‌سازی معادلات ساختاری به کمک روش PLS برخلاف روش کواریانس محور (CB-SEM) شاخصی برای سنجش کل مدل وجود ندارد ولی شاخصی به نام نیکویی برازش (GOF) توسط

تنه‌هاوس و همکاران (۲۰۰۵) پیشنهاد شد. این شاخص هر دو مدل اندازه‌گیری و ساختاری را مد نظر قرار می‌دهد و به عنوان معیاری برای سنجش عملکرد کلی مدل به کار می‌رود. حدود این شاخص بین صفر و یک بوده و وتزلس و همکاران (۲۰۰۹) سه مقدار ۰/۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به ترتیب به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی نمودند.

جدول شماره ۴) برازش بخش کلی GOF

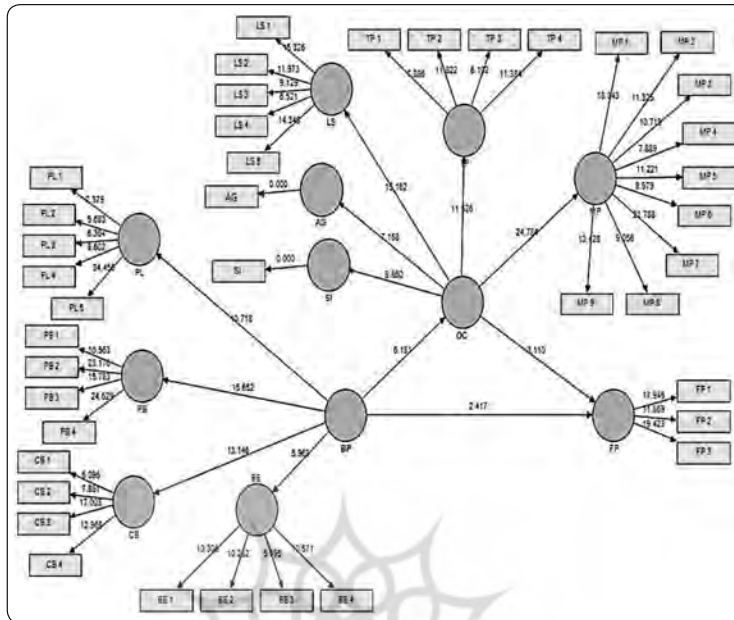
GOF	erauqS R	ytılanummoC	متغیر
۰,۳۹۶	-	۱,۰۰۰۰۰۰	سن سازمان
	-	۰,۵۴۹۶۲۸	ارزیابی بودجه
	-	۰,۲۸۳۱۸۹	فرایند بودجه بندی
	-	۰,۵۳۵۷۹۰	ارتباطات با بودجه
	۰,۳۰۶۱۲۷	۰,۶۶۷۶۵۷	عملکرد مالی
	-	۰,۵۶۰۵۴۸	سبک رهبری
	-	۰,۵۱۲۷۱۱	مشارکت مدیران
	۰,۲۲۶۳۲۲	۰,۳۴۷۹۷۷	ویژگی‌های سازمانی
	-	۰,۵۹۵۶۴۳	مشارکت در بودجه
	-	۰,۵۱۶۰۵۲	برنامه ریزی بودجه
	-	۱,۰۰۰۰۰۰	اندازه سازمان
	-	۰,۵۳۹۳۹۰	پیشرفت تکنولوژی
۰,۲۶۶	۰,۵۹۲	متوسط	

با توجه به سه مقدار ۰/۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ که به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده است، با حصول مقدار ۰/۴۵۲ برازش مدل کلی به صورت قوی تأیید می‌شود.

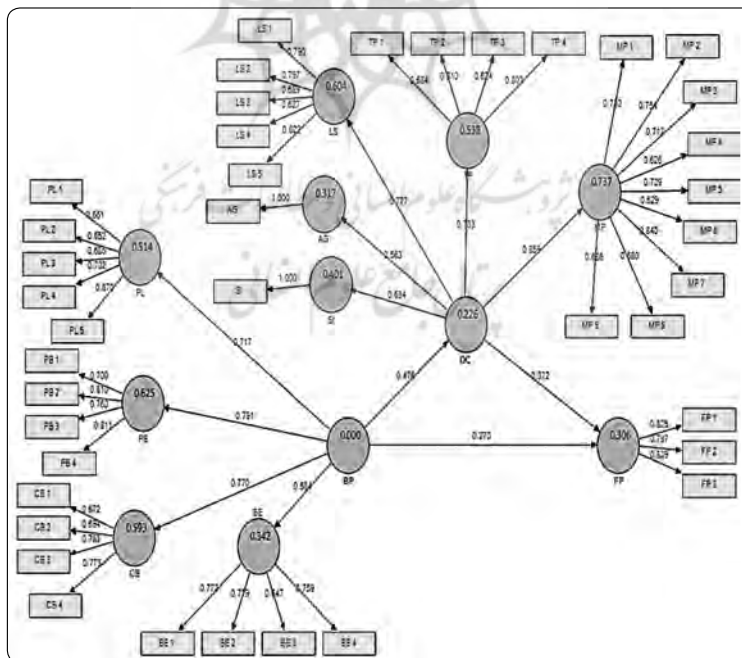
تحلیل مدل ساختاری

معیار برای سنجش رابطه بین سازه‌ها در مدل اعداد معناداری T است. این اعداد صحت رابطه را نشان می‌دهند و شدت رابطه بین سازه‌ها را نمی‌توان با آنها سنجید. در آن صورت می‌توان به ضرایب برآورد شده در مدل و روابط بین آنها استناد کرده و با بررسی سطوح معناداری مربوط، به آزمون هر یک از فرضیه‌ها به طور مجزا پرداخت. غنی^۱ و همکاران، (۲۰۱۳).

شکل شماره ۲) آماره t بین متغیرهای اصلی تحقیق

شکل شماره ۳) ضریب مسیر بین متغیرهای اصلی تحقیق

نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق

جدول زیر خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق را نشان می‌دهد

جدول شماره (۵). خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌ها

رد/تأیید	معناداری	ضریب مسیر	فرضیه‌های تحقیق
تأیید	۶,۱۸۱	۰,۴۷۶	H1: فرایند بودجه‌بندی تأثیر مثبت و معناداری بر ویژگی‌های سازمانی دارد.
تأیید	۳,۱۱۰	۰,۳۷۲	H2: ویژگی‌های سازمانی تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد مالی دارد.
تأیید	۲,۴۱۷	۰,۲۷۰	H3: فرایند بودجه‌بندی تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد مالی دارد.

نکته مهم در ارتباط با اثر غیرمستقیم (میانجی) این است که باید هر دو ارتباط (نوآوری سازمانی با گستردگی نوآوری) و (گستردگی نوآوری با عملکرد صادراتی) معنادار باشند تا بتوان اثر غیرمستقیم را محاسبه نمود. با توجه به اینکه ارتباط بین متغیرها معنادار است اثر غیرمستقیم را می‌توان محاسبه نمود که در ذیل مشاهده می‌نماید. شایان ذکر است که مقدار ضریب مسیر در اثر غیرمستقیم از ضرب دو اثر مستقیم تشکیل‌دهنده آن حاصل می‌شود (ضریب مسیر ارتباط بین مستقل با میانجی ضرب در ضریب مسیر ارتباط بین میانجی با وابسته).

جدول شماره (۶). نتیجه آزمون فرضیه‌های میانجی (غیر مستقیم)

نتیجه آزمون	ضریب مسیر	فرضیه
تأیید	۰,۱۷۷	H4: ویژگی‌های سازمانی نقش میانجی در ارتباط بین فرایند بودجه‌بندی و عملکرد مالی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

بودجه‌بندی را «فرآیند تخصیص منابع محدود به نیازهای نامحدود» می‌دانند. مجموع کوشش‌هایی که صرف تدوین بودجه و تخصیص منابع می‌شود به منظور «حداکثر استفاده» از منابعی است که معمولاً در حد کفایت نبوده و به اصطلاح اقتصادی «کمیاب» هستند. بنابراین در راه رسیدن به «اهداف مطلوب» ضرورت دارد به نحوی از هر یک از منابع محدود استفاده گردد که در تبدیل کل منابع به پول بتوان گفت با حداقل هزینه، حداکثر استفاده به عمل آمده است. بودجه، هدف‌ها و راهبردها را به صورت عبارتهای مالی درآورده، راه اجرای برنامه و کنترل پیشرفت آنها را مشخص می‌کند. سازمان‌ها به سه دلیل عمده به بودجه‌بندی نیازمندند: ۱- نشان دادن مفهوم مالی برنامه‌ها ۲- شناساندن منابع مورد نیاز اجرای برنامه‌ها ۳. به‌دست‌آوردن معیارهای سنجش، نظارت و کنترل نتیجه‌ها در مقایسه با برنامه‌ها به‌طور کلی نظام بودجه‌ریزی عملیاتی سه مشخصه دارد: ۱. چارچوب بودجه باید به نحوی باشد که

تصمیم‌گیری و اولویت‌بندی را تسهیل کند؛ ۲. ساختار بودجه باید به نحوی باشد که پاسخ‌گویی را تقویت کند؛ ۳. ساختار برنامه در یک راهبرد وسیع‌تر تعریف شده و به اهداف جزئی محدود نمی‌شود.

هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر فرایند بودجه‌بندی بر عملکرد مالی با توجه به نقش میانجی ویژگی‌های سازمانی در تأمین اجتماعی بود. به منظور رسیدن به این هدف، در بخش اول بیان مسئله و اهمیت و ضرورت تحقیق بیان گردید. بخش دوم به بررسی مبانی نظری و پیشینه تحقیق مرتبط با موضوع اختصاص یافت که این بررسی در نهایت به استخراج مدل مفهومی تحقیق انجامید. در بخش سوم روش تحقیق، جامعه و نمونه آماری و همچنین ابزار گردآوری اطلاعات معرفی گردید. فرضیه‌های تحقیق بر اساس روابط فرض شده در مدل، در بخش چهارم مورد آزمون قرار گرفتند و مدل مفهومی نیز مورد سنجش قرار گرفت. به منظور آزمون فرضیه‌ها از پرسشنامه‌ای شامل ۳۹ گویه تخصصی با مقیاس «لیکرت پنج‌گانه» استفاده شد. برای بررسی اعتبار محتوایی، پرسشنامه در اختیار اساتید و خبرگان امر قرار گرفت. همچنین برای سنجش قابلیت اعتماد و ابزار تحقیق، تعدادی پرسشنامه توزیع و ضریب آلفای کرونباخ آن محاسبه گردید که برای تمامی متغیرها بالاتر از ۰/۷ بود که پایایی پرسشنامه را نشان می‌داد. همچنین، از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز استفاده شد که به حجم نمونه ۳۸۴ تایی منجر شد. تحلیل پرسشنامه جمع‌آوری شده نیز با بهره‌گیری از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی و به وسیله نرم‌افزارهای SPSS و Smart-PLS صورت پذیرفت. یافته‌های تحقیق بیانگر تأثیر مثبت و معنادار فرایند بودجه‌بندی بر عملکرد مالی به صورت مستقیم و غیرمستقیم (از طریق نقش میانجی ویژگی‌های سازمانی) است.

پیشنهادها کاربردی

طبق نتایج آماری به دست آمده از تحلیل آماری پژوهش حاضر، به روشنی رابطه‌ی فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی آشکار گردید. بنابراین واضح است که سازمان تأمین اجتماعی (اداره کل غرب تهران) می‌بایست در جهت ارتقای فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی در سازمان خود تلاش کنند تا بهبود در عملکرد حاصل شود. در ادامه راهبردها و راهکارهایی جهت بهبود هر یک از عوامل تأثیر گذار بر متغیرهای پژوهش، آورده شده است.

◊ با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها، ویژگی‌های سازمانی با ضریب مسیر ۰/۳۷۲ و معناداری ۳/۱۱۰ تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد مالی دارد؛ از این رو به مدیران ارشد سازمان پیشنهاد می‌شود از سبک رهبری مشارکتی و مشارکت مدیران در فرایند بودجه‌بندی استفاده کنند. تدوین تمهیدات مناسب فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی، مانند اتوماسیون سیستم ارائه نظرات بخش‌های مختلف و اعلام نیاز بودجه‌ای آنها، به کارگیری افرادی از هر منطقه و... تسهیل دسترسی کارکنان به اطلاعات مربوط به فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی، جهت بهبود رابطه با آنها از طریق ایجاد شفافیت در تخصیص بودجه سازمان مانند ایجاد سایتی که گزارش‌های

بودجه‌ای ارائه شود، ارائه گزارش مصرف بودجه سال قبل به کارکنان.

♦ با توجه به نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها، فرایند بودجه‌بندی با ضریب مسیر ۰/۲۷۰ و معناداری ۲/۴۱۷ تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد مالی دارد. مدیران و مسولان سازمانی با تأکید بر رابطه‌ی فرایند بودجه بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی در سازمان تأمین اجتماعی (اداره کل غرب تهران)، باید از طریق شناسایی نیازها و خواسته‌های مشتریان و ارباب رجوع در جهت بهبود فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی گام بردارند. در این راستا به مدیران سازمان تأمین اجتماعی (اداره کل غرب تهران) پیشنهاد می‌شود همراه با انجام تحقیقات و شناسایی فرایند بودجه بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی، به تقویت آنها بپردازند. تدوین برنامه‌های آموزش و بهبود شرایط فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی براساس ضعف‌های سازمان و استخدام افرادی که بتوانند فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی را سازمان بهبود بخشند. توجه به فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی و به‌کارگیری منابع در جهت ارتقا این مؤلفه‌ها در سازمان تأمین اجتماعی (اداره کل غرب تهران). ایجاد ساختارهای پشتیبان برای کارکنان به منظور ایجاد فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی. پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزی بودجه مشارکت در بودجه، ارتباطات با بودجه و ارزیابی بودجه در کانون توجه سازمان قرار گیرد.

♦ بررسی ارتباطات مختلفی که در این تحقیق در نظر گرفته شده است، درک گسترده‌ای از چگونگی تأثیرپذیری این متغیرها از یکدیگر، خاصه تأثیر فرایند بودجه‌بندی بر عملکرد مالی به صورت مستقیم و غیرمستقیم به خوانندگان خواهد داد.

♦ وجود شاخص‌های مختلف که برای هر کدام از ابعاد در این تحقیق در نظر گرفته شده است، درک گسترده‌ای از مؤلفه‌های فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی به خوانندگان خواهد داد.

♦ با توجه به این که هدف نهایی بیشتر سازمان‌ها بهبود عملکرد سازمان است، نتایج این تحقیق به مدیران سازمان تأمین اجتماعی کمک خواهد کرد تا با انجام اقداماتی در راستای بهبود فرایند بودجه بندی، عملکرد مالی سازمان خود را بهبود بخشند.

♦ اختصاص بهینه منابع سازمانی همواره از مهم‌ترین دغدغه‌های مدیران به حساب می‌آید که با استفاده از نتایج ارائه‌شده در این تحقیق، مدیران سازمان تأمین اجتماعی دید بهتری نسبت به ابعاد متفاوت پیدا خواهند کرد و قادر خواهند بود تا سرمایه‌گذاری و اختصاص منابع را از بخش‌های بی‌تأثیر یا کم‌تأثیر به سمت سرمایه‌گذاری بر روی ابعادی که تأثیر زیادی بر عملکرد مالی سازمان خود خواهند داشت، سوق دهند.

محدودیت‌های پژوهش

♦ با توجه به اینکه این پژوهش در یک بازه زمانی محدود انجام گرفته است؛ تأثیر متغیرهای پژوهش بر هم‌دیگر نیز در همان محدوده ارزیابی شده است. ولی برای ارزیابی بهتر چگونگی تأثیر این متغیرها

بر هم‌دیگر بهتر این بود که این ارزیابی برای چند دوره و بازه زمانی طولانی مدت‌تری انجام می‌شد تا اثرات و شرایط متفاوت محیطی بیشتر در نظر گرفته می‌شد. اما نداشتن زمان اضافی برای این تحقیق و محدودیت در دریافت اطلاعات این امر را میسر نکرد.

♦ با توجه به اینکه این تحقیق در سازمان تأمین اجتماعی (اداره کل غرب تهران) انجام پذیرفته است، نمی‌توان نتایج تحقیق را به شرکت‌های خدماتی خصوصی و با خدمات متفاوت تعمیم داد.

♦ از دیگر محدودیت‌های این تحقیق می‌توان به محدودیت‌هایی اشاره کرد که کنترل آنها از عهده پژوهشگر خارج است؛ مانند انتخاب نمونه، دقت ابزار و وسایل کار.

♦ از سوی دیگر عوامل ناخواسته‌ای وجود دارند که ممکن است به گونه‌های مختلف، اعتبار درونی و بیرونی تحقیق را به مخاطره باندازند. کنترل یا حذف کامل این نوع عوامل غیرممکن است. اما به هر حال تلاش پژوهشگر بر آن است که این عوامل را حتی‌الامکان پیش‌بینی، شناسایی و تمام احتیاط‌های لازم را برای کاهش آنها به کار گیرد.

♦ مدل مفهومی تحقیق در برگیرنده تمامی ابعاد موثر بر فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی نیست؛ از این رو مناسب است از مؤلفه‌ها و عوامل موثر دیگر نیز استفاده گردد.

♦ سؤالات پرسشنامه محدود بوده و نیازمند گسترش و بومی‌سازی بر اساس شرایط جامعه آماری است تا بتوان از آن در سازمان‌های مختلف استفاده کرد.

پیشنهادها جهت تحقیقات آتی

♦ نخست پیشنهاد می‌شود تا انجام تحقیق در چند دوره و بازه‌های زمانی مختلف انجام شود تا از این طریق تأثیر متغیرهای پژوهش بر هم‌دیگر بهتر مورد بررسی قرار گیرد و نتایج پایداری بیشتری داشته باشد.

♦ قطعاً محقق قادر به شناسایی تمامی عوامل فرایند بودجه‌بندی، ویژگی‌های سازمانی و عملکرد مالی نبوده است و عواملی وجود داشته‌اند که دور از چشم محقق قرار گرفته‌اند. تحقیقات در زمینه عوامل شناسایی نشده می‌تواند راهگشای بهبود عملکرد در این زمینه باشد.

♦ در تحقیقات آتی همچنین می‌توان تأثیر تعداد بیشتری از متغیرها همچون دولت الکترونیک، فرهنگ سازمانی و... را سنجد، تا از این طریق مدل جامع‌تری در این زمینه حاصل شود.

♦ محققان می‌توانند در تحقیقات آتی با رویکرد مقایسه‌ای، تأثیر فرایند بودجه‌بندی بر عملکرد مالی را در صنایع مختلف مورد سنجش قرار دهند.

♦ برای اطمینان از صحت نتایج به‌دست‌آمده می‌توان این روابط را در دیگر سازمان‌ها و یا حتی در صنایع تولیدی نیز آزمود.

- آذر، ع.، غلامزاده. ر و قنوتی، م. (۱۳۹۱). مدلسازی مسیری - ساختاری در مدیریت: کاربرد نرم افزار Smart-pls، نگاه دانش.
- اعتمادی. ح و دیانتی دیلمی. ز. (۱۳۸۸). بررسی آثار فرهنگ سازمانی، مشارکت در بودجه بندی و سیستم های حسابداری مدیریت بر عملکرد مدیران. پژوهش های مدیریت در ایران، ۱۳ (۴)، ۳۵-۶۰.
- ایرج پور، ع و ترابی نیا، ع. (۱۳۹۲). بررسی استقرار نظام بودجه ریزی عملیاتی در یک سازمان خدماتی، مدیریت توسعه و تحول، ۱۵. ۶۱-۶۸.
- پیرایش. ر و نوری، م. (۱۳۹۳). بررسی نقش بودجه بندی عملیاتی در بهبود عملکرد سازمان های دولتی، اولین همایش ملی الکترونیکی دستاوردهای نوین در علوم مدیریت و حسابداری.
- حافظنیا، م. (۱۳۸۹). مقدمه های بر روش تحقیق در علوم انسانی، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها. خدادادحسینی، س.ح، نایب پور، م. و یآوری، ع. (۱۳۹۰). بررسی عوامل درون سازمانی مؤثر بر بودجه ریزی عملیاتی در دانشگاه علوم انتظامی، توسعه مدیریت و منابع انسانی و پشتیبانی، ۲۱. ۱۲۵-۱۶۱.
- خردیار، س. و لطفی شیخ رضی، س. (۱۳۹۶). بررسی چالش های پیش روی به کارگیری بودجه ریزی عملیاتی در بخش عمومی، دهمین کنفرانس بین المللی اقتصاد و مدیریت، رشت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت.
- دشمن زبیری، ا.، ضیایی، م.ص. و ضمیری، س. (۱۳۹۶). تأثیر عوامل انسانی و فنی بر استقرار بودجه ریزی عملیاتی در دانشگاه های علوم پزشکی، مدیریت بهداشت و درمان (نظام سلامت)، ۸ (۲)، ۳۱-۴۱.
- دوستار، م و اکبری، م. (۱۳۹۲). نگارش تحقیق علمی (طرح تحقیق، پایان نامه، مقاله و جلسه دفاعیه). رشت. انتشارات دهمسرا.
- ذاکری، ف. و اعتباریان، ا. (۱۳۹۳). میزان آشنایی مدیران مالی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و مراکز تابعه با روش های نوین بودجه ریزی و رابطه آن با مقاومت مدیران در برابر تغییر نظام بودجه ریزی سنتی، مدیریت بهداشت و درمان (نظام سلامت)، ۱۵ (۱)، ۲۱-۳۳.
- راعی رضا، عسگری غلامرضا. و نوربخش عسگر. (۱۳۹۲). عوامل مؤثر بر انتخاب روش های بودجه بندی سرمایه ای در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مدیریت دارایی و تامین مالی، ۱۱ (۱)، ۱-۱۱.
- ریحانی، س، انصافی تبریزی، م، بیاری، م و اصغرزاده. س. (۱۳۹۶). بررسی و تحلیل استراتژیک چالش های استقرار نظام بودجه ریزی عملیاتی مورد مطالعه: شرکت آب و فاضلاب مشهد، دومین کنفرانس بین المللی مدیریت و حسابداری، تهران، مؤسسه آموزش عالی صالحان.
- زینالی، م، محمدزاده، ح. و خوشه گل گروسی، م. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر سیستم بودجه ریزی عملیاتی بر عملکرد بانک کشاورزی با استفاده از مدل BSC، ششمین کنفرانس بودجه ریزی بر مبنای عملکرد.
- سرمد، ز، بازرگان، ع و حجازی، ا. (۱۳۹۳). روش تحقیق در علوم رفتاری. تهران، انتشارات آگاه.
- ضیائی بیگدلی، م، کیمیارودی، م. و کیمیارودی، ه. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر بودجه ریزی عملیاتی بر عملکرد مالی شهرداری ها مطالعه موردی: شهرداری های غرب استان مازندران. اولین کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت در هزاره سوم.
- فتاحیان، س، هویدا، ر، سیادت، س. و طالبی، ه. (۱۳۹۲). رابطه بین توانمندسازها و فرآیندهای مدیریت دانش با عملکرد دانشگاه ها (مورد مطالعه: دانشگاه های دولتی منتخب استان اصفهان)، رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۵ (۴)، ۱-۱۷.
- مقدم، ح. (۱۳۹۶). سیری اجمالی بر تحولات حسابداری و بودجه بندی دولتی در ایران و کانادا، نخستین کنفرانس بین المللی حسابداری و مدیریت، کردستان، شرکت علمی پژوهشی امید پژوه آتیه کردستان - دانشگاه کردستان.

- میراسکندری، م. (۱۳۸۶). حسابداری مدیریت ارزیابی عملکرد، انتشارات کیومرث و انجمن حسابداران خبره ایران، چاپ اول.
- نبوی، س.، حسین‌زاده، ع و علامه، س. (۱۳۹۲). مطالعه تأثیر ویژگی‌های بوروکراتیک سازمان بر بیگانگی از کار کارمندان سازمان‌های اداری (مطالعه کارمندان سازمان‌های دولتی شهرستان اهواز)، مسائل اجتماعی ایران (دانشگاه خوارزمی)، ۴(۲). ۱۳۱-۱۵۴.
- ویلیامز، ت. (۱۳۹۲). روش‌شناسی علم مدیریت. ترجمه عادل آذر و سعید جهانیان. چاپ اول. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.
- Abudho, M. R., Njanja, L. & Ochieng, I., (2013). Impact of Organization Characteristics On Sustainable Competitive Advantage During Strategic Change In Airlines. *European Journal of Business and Management*. 5, (7), 145-156.
- Busch, T. & Hoffmann, V.H., 2011. How hot is your bottom line? Linking carbon and financial performance. *Bus. Soc.* 50 (2), 233-265.
- Delmas, M.A., Etzion, D. & Nairn-Birch, N., 2013. Triangulating environmental performance: what do corporate social responsibility ratings really capture? *Acad. Manag. Perspect*, 27 (3), 255-267.
- Frow, N. & D. Marginson, O. Stuart, (2010), "Continuos Budgeting: Reconciling Budget Flexibility With Budgetary Control", *Accounting Organization and Society*, Vol. 35, No. 4, pp. 444-461.
- Gachoka, N., Aduda, J., Kajjage, E. & Okiro, K. (2018). The Moderating Effect of Organizational Characteristics on the Relationship between Budgeting Process and Performance of Churches in Kenya, *Journal of Finance and Investment Analysis*, 7(2). 81-107.
- Ghani, M., Hooshangi, M., Mobaraki, M. & Mirzaei, E. (2013). The Effect of psychological capital on university of Tehran Students' Entrepreneurial Intention. *Asian Journal of Research in Business Economics and Management*. 3(10). 313- 321.
- Hasan, M. (2013). Capital Budgeting Techniques Used by Small Manufacturing Companies, *Journal of Service Science and Management*, 6, 38-45.
- Ho, L. (2008). What Affects Organizational Performance?, *Industrial Management & Data System*.
- Hooshangi, M., Fazli, S., & Mirhosseini, S. S. (2016). The mediation role of buyer's satisfaction in relationship between structural capital with performance. *International Journal of Logistics Systems and Management*, 23(3), 329-342.
- Jordan, M. M. & M. M. Hackbart, (2005), "The Advantage Of Using Operational Budgeting On Governmental Organization", *Management Science Letters* Vol. 2, No. 1, pp. 101-106.
- Lopez-Nicolas, C. & Merono-Cerdan, A. 92011). Strategic knowledge management, innovation and performance. *International Journal of Information Management*, 31. 502 -509.
- Kamau, J. K., Rotich, G. & Anyango, W. (2017). Effect of budgeting process on budget the performance of state corporations in Kenya: a case of Kenyatta national hospital, *International Academic Journal of Human Resource and Business Administration*, 2 (3), 225-281.

- Kimunguyi, S., Memba, F. & Njeru, A. (2015), Effect of Budgetary Process on Financial The performance of NGOs in Health Sector in Kenya, International Journal of Business and Social Science, 6 (12), 163-172.
- King, R. & P. M. Clarkson. & S. Wallace., (2010). Budgeting practices and performance in small healthcare businesses, Management Accounting Research, 21(1), pp. 40-55
- Kostopoulou, K., Papalexandris, A., Papachronic, M. & Ioannoud, G. (2011). Absorptive capacity, innovation, and financial performance. Journal of Business Research, 64(12). 1335-1343.
- Lambe, I. (2014). Appraising the impact of budgeting and planning on the performance of financial institutions in Nigeria. Research journal of finance and accounting, 5 (16), 12-26.
- Mohamed, A. I. & Ali, A. Y. S. (2013). Relationship between budgeting and performance of remittance companies in Somalia, Educational Research International, 2 (1), 106-115.
- Silva, A. J. & Jayamaha A., (2012). Budgetary process and performance. Journal of emerging trends in economics and management sciences, 3(4), 354-360.
- Tanase, G. (2013). An overall analysis of participatory budgeting. Journal of Eastern Europe research in business and economics, 2013 (2013) 1-12.
- Warue, B. & Wanjira, T.V., (2013). Assessing budgeting process in small and medium enterprises in Nairobi central district. International journal of information technology and business management, 17 (1), 1-11.
- Yu, W. & Ramanathan, R. (2015). An empirical examination of stakeholder pressures, green operations practices and environmental performance. International Journal of Production Research. 53 (21), 6390-6407.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی